

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
ESKİŞEHİR KÜLTÜR VARLIKLARINI KORUMA BÖLGE KURULU

KARAR

Toplantı Tarih ve no : 12.06.2020 - 338
Karar Tarih ve no : 12.06.2020 - 8593

Toplantı Yeri
ESKİŞEHİR

Eskişehir İli, Seyitgazi İlçesi, Üçsaray Mahallesi, 1246 parselde, Elveren Arkeolojik Alanı III. (Üç) Derece Arkeolojik sit sınırları içerisinde yer alan, mülkiyeti Eskişehir Büyükşehir Belediyesine ait Elveren Mezarlığının tescil konusunun değerlendirilmesine ilişkin; Eskişehir Kurul Müdürlüğü uzmanlarının 29.04.2019 tarihli yerinde inceleme raporu, Kütahya Vakıflar Bölge Müdürlüğünün 10.01.2019 tarih, E.6079 sayılı yazısı ve ekleri, 13.02.2020 tarih, 8400 sayılı Kararımız, Eskişehir Valiliği, Kadastro Müdürlüğünün 16.03.2020 tarih, E.941133 sayılı yazısı ve eki, Seyitgazi Kaymakamlığı, Tapu Müdürlüğünün 17.03.2020 tarih, E.969291 sayılı yazısı ve eki, Eskişehir Büyükşehir Belediye Başkanlığı, İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığının 01.04.2020 tarih, 15136 sayılı yazısı, Kütahya Vakıflar Bölge Müdürlüğü uzmanlarının 21.10.2019 tarihli raporu, 08.06.2020 tarih ve 217941 sayılı dosya inceleme raporu okundu, fotoğrafları, tescil fişi ve dosyası incelendi, yapılan görüşmeler sonunda;

Eskişehir İli, Seyitgazi İlçesi, Üçsaray Mahallesi, 1246 parselde, Elveren Arkeolojik Alanı III. (Üç) Derece Arkeolojik sit sınırları içerisinde yer alan, mülkiyeti Eskişehir Büyükşehir Belediyesine ait Elveren Mezarlığının bölgenin sosyal ve kültürel gelişimi açısından belge niteliği taşıdığı anlaşıldığından 2863 sayılı Kanun kapsamında korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tesciline; koruma grubunun "II. (İki) Grup" olarak belirlenmesine; söz konusu mezarlığa ilişkin hazırlanan tescil fişinin uygun olduğuna, söz konusu sit sınırları içerisinde ve tescilli taşınmazda kurulumuzdan izinsiz inşai ve fiziki müdahalede bulunulmamasına karar verildi.

AVRUPA KONSEYİ	KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ		ANIT	ENVANTER NO:
TÜRKİYE	KÜLTÜR VARLIKLARINI KORUMA KURULU			HARİTA NO:
İLİ : Eskişehir	İLÇESİ :Seyitgazi	Köy / Mahalle-: Üçsaray		KORUMA DERECESESİ:
SOKAK VE KAPI NO:	KADASTRO PAFTA:	ADA:	PARSEL: 1246	ANITSAL:
ADI: Elveren Dede Türbesi Mezarlığı	YAPTIRAN:	YAPAN:	MİMARİ ÇAĞI (Üslup): Osmanlı	ÇEVRESEL:
	YAPIM TARİHİ: 15-16.yy	KİTABE:	VAKFIYE: YOK	ÇEVREYE AYKIRI:

GENEL TANIM: Mezarlık alanında Osmanlı Döneminden kalma menhir şeklinde yazısız yörük mezar tipi denilen mezar taşları bulunmaktadır.

A İYİ	TAŞIYICI YAPI	A DIŞ YAPI	A ÜST YAP	A İÇ YAPI	A SÜSLEME ELEMANLARI	A RUTUBET	A YOK
B ORTA		B	B	B	B	B	B İZİ VAR
C FENA		C	C	C	C	C	C ÖNEMLİ

VAZİTET PLANI:

FOTOĞRAF:

GÖZLEMLER :

Eskişehir İli, Seyitgazi İlçesi, Üçsaray Mahallesi'nde 1246 parselde yer alan mezarlığın 16. Yüzyıl ilk yarısına tarihlenen Elveren Türbesinin karşısında bulunduğu görülmüş ve buradaki tekke türbe inancı ile ilişkili olabileceği tarafımızca değerlendirilmiştir. Mezarlık alanında menhir yazısız mezar taşları bulunmaktadır. Mezar taşlarının malzemesi kayrak taşıdır.

Mezar taşları genel olarak yöresel özellik göstermekte, çoğu mezar özensiz bir şekilde yöreye özgü taşların düşey olarak toprağa dikilmesiyle oluşturulmuş, yörük mezar tarzını yansıtmaktadır. Mezarlık yağmur, rüzgar, nem gibi dış etkenlere oldukça açık bir konumda olduğundan mezar taşları oldukça aşınmış ve yüzeylerinde sarı, turuncu ve siyah gibi renkler oluşmuş, yosunlanma, nemlenme, mantarlanma gibi etkilere maruz kalmıştır.

Mezarlardan yörük mezar olanların büyük çoğunluğunun ayak şahidesinin olup olmadığı anlaşılammaktadır. Çünkü mezar taşlarının büyük bir bölümü toprak altındadır. Yörük tipi mezar taşlarının bazılarının çerçevesi olup olmadığı da anlaşılammakta, çerçevelerinin de toprak altında kalmış olabileceği değerlendirilmektedir. Mezarlık alanı oldukça yoğun bir şekilde ot ile kaplanmıştır. Alanın bu otlardan temizlenmesi ve küçük çaplı bir kazı çalışması yapılması mezar taşlarının biraz daha ortaya çıkarılabilmesi ve dokunun okunabilmesi için önemlidir ve tarafımızca önerilmektedir.

Tarihi konusunda net bir bilgiye ulaşamadığımız mezarlığın 15. Yüzyıla tarihlenen türbe ile ilişkili olabileceği değerlendirildiğinden, mezar taşlarındaki toprağa gömülme oranı da çok fazla olduğundan mezarlığın 15-16. Yüzyıl ve sonrasına tarihlenebileceği düşünülmektedir. Elveren Türbesi ile ilişki görülen ve 15-16. Yüzyıla tarihlenebileceği düşünülen mezarlık tarihi dönemlere ait Yörük mezarlarıyla önemli bir kültür varlığıdır.

TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTRİK	ISITMA	KANALİZASYON
-----------------	----	----------	--------	--------------

ORJİNAL KULLANIM :

Mezarlık

BUGÜNKÜ KULLANIM :

Mezarlık

ÖNERİLEN KULLANIM

Mezarlık

HAZIRLAYANLAR :

Ebru EYNALLI
Sanat Tarihçisi

Ahmet AYDIN
Kütahya Vakıfları
Bölge Müdürü

YAYIN DİZİNİ

ESKİŞEHİR KÜLTÜR VARLIKLARINI
KORUMA BÖLGE KURULUNUN 12.06.2020
TARİH, 8593 SAYILI KARAR EKİDİR.

ASLI GİBİDİR
Asiye SAĞLAM
Koruma Bölge Kurulu Müdürü

EKLER:

RAPOR	+
FOTOĞRAF	+
RÖLÖVE PROJESİ	-
RESTORASYON PROJESİ	-
HARİTA	-
KROKİ	-
KİTABE	-
VAKFIYE	-

KONTROL EDEN:

KURUL KARARLARI:

REVİZYON:

KURUL ONAYI:

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü
Eskişehir Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü

Sayı : 42244183-165.02.03-E.411238

17.06.2020

Konu : (26.06.1954) Eskişehir İli, Sivrihisar
İlçesi, Cumhuriyet Mahallesi, 432 ada,
19 parsel, Mezarın tescilinin
değerlendirilmesi. (12.06.2020 tarih
ve 8594 sayılı Kurul Kararı.)

KVENVANTER@KTB.GOV.TRE

Özü yukarıda belirtilen konu hakkında Eskişehir Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından alınan 12.06.2020 tarih ve 8594 sayılı Kurul Kararı sayılı Kurul Kararı ekte gönderilmektedir.

2863 sayılı Kanun ve 13 Mart 2012 gün, 28232 sayılı Resmi Gazete'de değişikliği yayımlanan "Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlıklarının ve Sitlerin Tespit ve Tescili Hakkında Yönetmelik" gereğince;

Eskişehir İli, Sivrihisar İlçesi, Cumhuriyet Mahallesinde, tapunun 432 ada, 19 parselde yer alan taşınmazın II. (İki) Grup Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlığı olarak tescil edildiğine ilişkin bilgi ve belgelerin Kaymakamlığınızca Tapu Müdürlüğü'ne iletilerek, söz konusu taşınmazın tapu kütüğünün beyanlar hanesine "**Üzerinde II. (İki) Grup Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlığı Bulunmaktadır.**" şerhinin işlenmesinin sağlanması ve şerh konulduğuna ilişkin bilgi ve belgelerin Müdürlüğümüze iletilmesi gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ve rica ederim.

 e-imzalıdır

Asiye SAĞLAM
Koruma Bölge Kurulu Müdürü

Ek :

1 - Karar (1 sayfa)

2 - Tescil Fişi (1 sayfa)

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak Doğrulama Kodu : LKAWXMMXIERNUOCJRXEY Evrak Takip Adresi: <http://belgedogrulama.kultur.gov.tr/>
CUNUDİYE MH KASABALILAR SK N:6 ESKİŞEHİR
02222306332 FAX:02222214370
eskisehirkurul@kultur.gov.tr

Bilgi için: Halil ÇINAR
4/B(Sözleşmeli) Sanat Tarihçi
Telefon No:(222) 230 63 32-228

Dağıtım:

Gereği:

Eskişehir Kadastro Müdürlüğüne (Ek-2
konulmadı)

Sivrihisar Kaymakamlığına (Ek-2 konulmadı)

Sivrihisar Tapu Müdürlüğüne (Ek-2
konulmadı)

Sivrihisar İslami İlimler Vakfına (Ek-2
konulmadı)

Bilgi:

Kurullar Daire Başkanlığına

Tespit ve Planlama Dairesi Başkanlığına

ESKİŞEHİR VALİLİĞİNE

(İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü)

Eskişehir Büyükşehir Belediye Başkanlığına

Sivrihisar Belediye Başkanlığına (Ek-2
konulmadı)

Kütahya Vakıflar Bölge Müdürlüğüne

kvenvanter@ktb.gov.tr

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak Doğrulama Kodu : LKAWXMMXIERNUOCJRXY Evrak Takip Adresi: <http://belgedogrulama.kultur.gov.tr/>
CUNUDİYE MH KASABALILAR SK N:6 ESKİŞEHİR
02222306332 FAX:02222214370
eskisehirkurul@kultur.gov.tr

Bilgi için:Halil ÇINAR
4/B(Sözleşmeli) Sanat Tarihçi
Telefon No:(222) 230 63 32-228

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
ESKİŞEHİR KÜLTÜR VARLIKLARINI KORUMA BÖLGE KURULU

KARAR

Toplantı Tarih ve no: 12.06.2020 – 338
Karar Tarih ve no : 12.06.2020 – 8594

Toplantı Yeri
ESKİŞEHİR

Eskişehir İli, Sivrihisar İlçesi, Cumhuriyet Mahallesi, tapunun 432 ada, 19 parselde yer alan, mülkiyeti Sivrihisar İslami İlimler Vakfına ait olan taşınmazda bulunan Cafer-i Tayyar Hz. ait olduğu belirtilen mezarın 2863 Sayılı Kanun Kapsamında korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescili konusunun değerlendirilmesine ilişkin bilgi ve belgelerin iletildiği Kütahya Vakıflar Bölge Müdürlüğü'nün 10.01.2020 tarih ve 35030805-150.01-6081 sayılı yazısı ve eki 31.10.2019 tarihli uzman raporu, Kurul Müdürlüğü'nün 20.01.2020 tarih ve E.60833 sayılı yazısına cevaben konuyla ilgili faaliyeti etkilenen Kurum ve Kuruluşların görüşlerinin iletildiği yazılar, Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü uzmanlarının 11.03.2020 tarih ve 124036 sayılı dosya inceleme raporu okundu, tescil fişi ve fotoğrafları görüldü, yapılan görüşmeler sonucunda;

Eskişehir İli, Sivrihisar İlçesi, Cumhuriyet Mahallesi, tapunun 432 ada, 19 parselde yer alan, Sivrihisar Kentsel Siti ve Koruma Amaçlı İmar Planı sınırları içinde kalan türbenin herhangi bir kültür varlığı niteliği göstermediğine; ancak söz konusu türbe içindeki mezarın halk bilimi ve kültürel değerler açısından önemli şahsiyetlerden birine ait olması nedeniyle, yalnızca bahsi geçen mezarın (sanduka) 2863 sayılı Kanun kapsamında II. (İki) Grup Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlığı olarak tescil edilmesine, hazırlanan tescil fişinin uygun olduğuna; bahsi geçen mezarda Kurulumuzdan izinsiz herhangi bir fiziki ve inşai müdahalede bulunulmamasına karar verildi.

Başkan
M. Zeki ÇİTÇİ
İMZA

Başkan Yardımcısı
Berrin TAŞKAZAN
İMZA

Üye
Prof. Dr. M. Erol ALTINSAPAN
İMZA

Üye
Doç. Dr. Atakan AKÇAY
İMZA

Üye
Nalan URLU
İMZA

Üye
Meral EMEL
İMZA

Üye
Fügen YÜCEL
İMZA

Üye
Göksel EROL
Büyükşehir Belediye Temsilcisi
İMZA

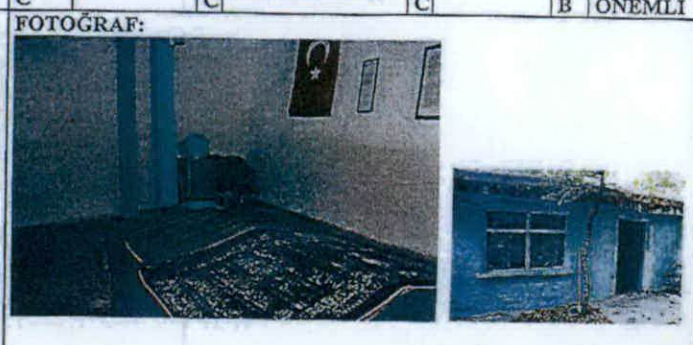
Üye
Buğra ÇAĞLAYAN
Sivrihisar Belediye Tem.
İMZA

Üye
Ebru EYNALLI
Kütahya Vakıflar Bölge
Müdürlüğü Tem.
İMZA

AVRUPA KONSEYİ	KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ		ANIT	ENVANTER NO:
TÜRKİYE	KÜLTÜR VARLIKLARINI KORUMA KURULU			HARİTA NO:
İLİ : Eskişehir	İLÇESİ : Sivrihisar	Köy / Mahalle:-Cumhuriyet		KORUMA DERECESESİ:
SOKAK VE KAPI NO:	KADASTRO PAFTA:	ADA: 432	PARSEL:19	II. (iki) GRUP K
ADI: Cafer-i Tayyar Mezarı	YAPTIRAN:	YAPAN:	MİMARİ ÇAĞI (Üslup):-Osmanlı Dönemi ?	VAKFIYE: YOK

GENEL TANIM: Caferi Tayyar Mezarı günümüzde dikdörtgen planlı, kırma çatılı, tuğla örgülü yakın zamanda inşa edilen bir yapının içerisinde. Caferi Tayyar isimli sahabe'nin makam mezarı olarak anılmakta ve yörece böyle inanılmaktadır.

A	İYİ	A	DIŞ YAPI	A	ÜST	A	İÇ YAPI	A	SÜSLEME	A	YOK
B	ORTA	B	YAPI	B	YAP	B		B	ELEMENLARI	B	RUTUBET
C	ENA	C		C	I	C		C		C	İZİ VAR
											ÖNEMLİ

GÖZLEMLER :

Eskişehir Sivrihisar ilçesi, Cumhuriyet Mahallesi 432 ada 19 parselde yer alan Caferi Tayyar Mezarı günümüzde dikdörtgen planlı, kırma çatılı, tuğla örgülü bir yapıdır. Çevre sakinlerinden edinilen bilgilere göre söz konusu yapının yaklaşık 15-20 yıl önce inşa edildiği, öncesinde mezarın yerini belirlemek amacıyla yapılan demir parmaklıkla çevrili, derme çatma bir yapısı olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Kitabesi bulunmayan türbenin özgün halinin nasıl olduğu ve hangi tarihte inşa edildiği bilinmemektedir. Türbenin içinde hangi devirde yaşadığı konusunda çeşitli rivayetler bulunan Cafer Tayyar isimli bir sahabe'nin ya da Arap Orduları Komutanının mezarının bulunduğu bilinmektedir. Türbenin içinde sanduka bulunmaktadır. Sanduka fazlası ile geniş ve uzun tutulmuştur. Sandukanın üzerinde baş taşı kavuk başlıklı bir baş şahidesi ve daha küçük ölçekli ayak şahidesi bulunmaktadır. Sanduka betonarmadır. Zeminde yeni yapıldığı anlaşılan fayans kaplamalar görülmektedir. Cafer-i Tayyar Hazretleri'nin Tarihsel Kimliği: Hazret-i Cafer, İslam Peygamberi Hz Muhammed'in amcası Ebü Tâlib'in oğludur. Tayyar onun lakabıdır. Yaklaşık 590 yılında Mekke'de doğdu. Hz. Ali'nin öz kardeşi olup ondan on yaş büyüktü. Ca'fer b. Ebü Tâlib Hz. Peygamber'e ilk iman edenler arasında yer aldı. Kırkkale Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Öğretim Görevlisi Ahmet Kartal, Şeyh Yusuf Baba ve Eserleri isimli çalışmasında 15. yüzyılın ikinci yarısında yaşayan Sivrihisarlı ünlü müderris Şeyh Yusuf Baba'nın eserlerinde - yazdığı beyitlerde- Caferi Tayyar Hazretlerinin ismi şöyle geçtiğini aktarır. "Baba Yusuf'un Mevhub-ı Mahbûl isimli mesnevisinde Sivrihisar'dan bahseden beyit: "Vechün dördüncüsü budur ki iy yâr. Bu şeh(î)rde yatur Cafer-i Tayyar" Bu beyitlerde, Şeyh Baba Yusuf, Ca'fer-i Tayyar'ın Sivrihisar'da medfun olduğunu söylemektedir. Bu konuda Orhan Keskin Bey'in ifadelerine göre "Ca'fer-i Tayyar'ın türbesi, bugün, Sivrihisar Cumhuriyet Mahallesi'nde bulunan Sivrihisar İslami İlimler Vakfı'nın çok amaçlı olarak kullandığı hizmet binasının avlusunda bulunmaktadır. Araştırmacı Yazar Rüşü Karaca "Sivrihisar'da yetişen Veliler" isimli makalesinde Babası Prof. Dr. İsmail Karaca'nın kitabından Sivrihisar bölümünü yazmıştır. Bu makalede Cafer Tayyar Türbesinden de şöyle bahsedilmektedir. : "Cafer Tayyar hakkında gerçek bir bilgi sahibi değiliz. Sivrihisar'la ilgili belgelerde de merhum hakkında önemli bir bilgi yok. 107 yıl önce yazılan Ankara Salnamesinde Peygamberimiz (SAV) Efendimizin amcazadesi denilmekte ise de zaman ve tarihi olaylar bunu teyit etmemektedir. Merhum Sofi Mehmet Hoca, Arap olduğunu söylemektedir. Buna göre İstanbul'un fethine memur Arap Ordularının bir kumandanı olması muhtemeldir. Zira Türk İslâm ürlüne göre şehit, olduğu yere gömülmüştür. Bu sebeple Bizanslılarla yapılan savaşta şehit olup aynı yere gömülmüştür. Sivrihisar halkı tarafından hürmet görmektedir." Denilmekte burada yatan kişinin İstanbul'un fethine katılan Bizans ile savaşan Arap Orduları Kumandanlarından olabileceği değerlendirilmektedir. Şu anda Sivrihisar'da bulunan türbede asılı tabelada ise ilk sahibelerden Caferi Tayyar Hazretlerinin Mute'de kollarının kesilerek şehit olduğu, bedeninin Mute'de gömüldüğü ancak bir mucize ile kollarının Sivrihisar'a gelerek bugün türbenin bulunduğu yere gömüldüğü ve bu türbenin sahabe'nin makam mezarı olduğu belirtilmektedir ve yöre halkı da bu inancı yaşamaktadır. Bazı kaynaklarda ise burada yatan kişinin Cafer Tayyar'ın ulemasından biri olabileceği değerlendirilmektedir. Türbe edinilen bilgilere bugünkü bina şeklini yaklaşık 15 yıl önce alındığından günümüz türbe binasının eski eser niteliği bulunmamaktadır. Ancak türbedeki mezar, önemli bir ziyaret sebebi olduğundan ve yöre halkı tarafından yüzyıllardır sürdürülen inanç değerleri taşıdığından bir kültür varlığıdır.

TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTRİK	ISITMA	KANALİZASYON
-----------------	----	----------	--------	--------------

ORJİNAL KULLANIM : Mezar

BUGÜNKÜ KULLANIM : Mezar

ÖNERİLEN KULLANIM : Mezar

HAZIRLAYANLAR :

Ebru EYNALLI
Sanat Tarihçisi

Ahmet AYDIN
Kütüphane Vakıflar
Bölge Müdürü

ESKİŞEHİR KÜLTÜR VARLIKLARINI KORUMA BÖLGE KURULU'NUN 12.06.2020 TARİH, 8594 SAYILI KARAR EKİDİR.

EKLER:	KONTROL EDEN:
RAPOR	+ KURUL KARARLARI:
FOTOĞRAF	+ KURUL KARARLARI:
RÖLÖVE PROJESİ	- KURUL KARARLARI:
RESTORASYON PROJESİ	- KURUL KARARLARI:
HARİTA	- REVİZYON:
KROKİ	- KURUL ONAYI:
KITABE	- KURUL ONAYI:
VAKFIYE	- KURUL ONAYI: